

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

Caput centesimum septimum. Sanctio novae legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

riam perfectum facere servientem, solummodo in cibis & in potibus, & variis baptismatibus & iustitiis carnis, usque ad tempus correctionis impositis.

Ebr. 10. 11. & seq. Et omnis quidem sacerdos presens est quotidie ministrans, & eandem saepe offerens hostias, quae nunquam possunt auferre peccata: hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei; de cetero expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus. Una enim oblatione consummarvit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus. Postquam enim dixit, Hoc autem Testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas, & peccatorum & iniquitatum eorum jam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, jam non est oblatio pro peccato. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia.

Apoc. 3. 12. Qui vicerit, faciam illum columnam in Templo Dei mei, & foras non egredietur amplius, & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novae Jerusalem, quae descendit de caelo à Deo meo, & nomen meum novum.

Apoc. 21. 5. Et dixit qui sedebat in throno, Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi, Scribe, quia haec verba fidelissima sunt & vera.

CAPUT CVII.

Sanctio novae legis.

DEUT. 18. 15. & seq. Prophetam de gente tua & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus: ipsum audies, ut petisti à Domino Deo tuo in Horeb, quando concio congregata est, atque dixistis, Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, & ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar. Et ait Dominus mihi, Bene omnia sunt locuti: Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui; & ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quae praeceperam illi. Qui autem verba ejus quae loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.

ISA. 2. 2. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi mei, & dicent, Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus; quia de Sion exibit Lex, & verbum Domini de Jerusalem. Et Mich. 4. 1, & seq.

MATTH. 26. 27, 28. Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis, dicens, Bibite ex hoc omnes: hic est enim sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Marc. 14. 24. Luc. 22. 20. & 1. Cor. 11. 25.

Marc. 1. 27. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirent inter se, dicentes, Quidnam est hoc? quenam doctrina haec nova?

Joh. 4. 21, & seq. Dicit ei Jesus, Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitur Patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judaeis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate.

Joh. 13. 34. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem. Et 15. 12.

Act. 17. 19, 20. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes, Possumus scire quae est haec nova, quae à te dicitur, do-

Isa. 42. 9. *Quae prima fuerunt, ecce veniunt; nova quoque annuntio: antequam orientur, audita vobis faciam.*

Isa. 43. 18, & seq. *Ne memineritis priorum, & antiqua ne intucamini. Ecce ego facio nova, & nunc orientur, utique cognoscetis ea; ponam in deserto viam, & in invio flumina. Glorificabit me bestia agri, dracones & struthiones; quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, ut darem potum populo meo. Populum istum formavi mihi, laudem meam narrabit.*

Isa. 56. 4, 5. *Quia haec dicit Dominus Eunucho, qui custodierint sabbatha mea, & elegerint quae ego volui, & tenuerint foedus meum: dabo eis in domo mea & in muris meis locum, & nomen melius a filiis & filiabus, nomen sempiternum dabo eis quod non peribit.*

Isa. 62. 2, 3. *Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti Reges inclytum tuum, & vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominabit. Et eris corona gloriae in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Non vocaberis ultra, Derelicta; & terra tua non vocabitur amplius, Desolata; sed vocaberis, Voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata, quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur.*

Isa. 65. 15, & seq. *Et dimittetis nomen vestrum in iuramentum electis meis, & interficiet te Dominus Deus, & servos suos vocabit nomine alio. . . . Ecce enim ego creo caelos novos, & terram novam, & non erunt in memoria priora, & non ascendent super cor: sed gaudebitis & exultabitis usque in sempiternum his quae ego creo.*

Isa. 66. 22. *Quia sicut caeli novi, & terra nova, quae ego facio stare coram me, dicit Dominus; sic stabit semen vestrum, & nomen vestrum.*

Jerem. 4. 3, 4. *Hac enim dicit Dominus viro Juda & Ierusalem, Novate vobis novale, & nolite serere super spinas: circumcidi mini Domino, & auferite praeputia cordium vestrorum, viri Juda, & habitatores Ierusalem.*

Jerem. 11. 19, 20. *Et dabo eis cor unum, & spiritum novum tribuam in visceribus eorum; & auferam cor lapideum de carne eorum, & dabo eis, ut in praeceptis meis ambulent, & iudicia mea custodiant, faciantque ea, & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deum.*

Jerem. 18. 31. *Projicite a vobis omnes praevaricationes vestras, in quibus praevaricati estis, & facite vobis cor novum & spiritum novum.*

Jerem. 31. 31, & seq. *Ecce dies venient, dicit Dominus, & feriam domui Israel & domui Juda foedus novum; non secundum patrum quod pepigi cum patribus eorum, in die qua apprehendi manum eorum, ut educerem*

strina? nova enim quadam inferis auribus nostris.

Rom. 3. 28. *Arbitramur enim justificari hominem per fidem, sine operibus Legis.*

Rom. 7. 6. *Nunc autem soluti sumus a lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritus, & non in veteritate litera.*

2. Cor. 3. 6. *Qui & idoneos nos fecit ministros Novi Testamenti; non litera, sed spiritu: litera enim occidit, spiritus autem vivificat.*

2. Cor. 5. 17. *Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt; ecce facta sunt omnia nova.*

Gal. 6. 15. *In Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium, sed nova creatura. Et Rom. 6. 4. & 12. 2. & 1. Cor. 5. 7. & Eph. 4. 20, & seq.*

Eph. 2. 14, 15. *Ipsae enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium parietem maceriae solvens, inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem.*

Col. 3. 9, & seq. *Nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & inducentes novum, eum qui renovatur in agnitionem, secundum imaginem eius qui creavit illum, ubi non est Gentilis & Judaeus, circumcisio & praeputium, Barbarus & Scytha, servus & liber, sed omnia & in omnibus Christus.*

Ebr. 7. 12, & seq. *Reprobatio quidem sit praecedentis mandati, propter infirmitatem eius & inutilitatem, nihil enim ad perfectum adducit Lex; introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iurejurando (alii quidem sine iurejurando sacerdotes facti sunt; hic autem cum iurejurando, per eum qui dixit ad illum, Juravit Dominus, & non panitebit eum; tu es sacerdos in aeternum) in tantum melioris Testamenti sponsor factus est Iesus.*

Ebr. 8. 6, & seq. *Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto & melioris Testamenti mediator est, quod in melioribus reprobationibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit, Ecce dies venient, dicit Dominus, & consummabo super domum Israel, & super domum Juda Testamentum novum; non secundum Testamentum quod feci patribus eorum, ut educerem illos de terra Aegypti, quoniam ipsi non permanserunt in Testamento meo, & ego neglexi eos, dicit Dominus. Quia hoc est Testamentum quod disponam domui Israel post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in mentem eorum, & in corde eorum superscribam eas, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. . . . Dicendo autem novum, veteravi prius.*

eos de terra Ægypti, pactum quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus. Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël post dies illos, dicit Dominus: dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum: & non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens, Cognosce Dominum; omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius.

Jerem. 34. 10, 11. Hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultra eis in escam. Quia hæc dicit Dominus Deus, Ecce ego ipse requiram oves meas, & visitabo eas.

Ezech. 36. 25, & seq. Et effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & ab universis idolis vestris mundabo vos. Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio vestri, & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum: & spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis & operemini.

Dan. 9. 24. Septuaginta hebdomades abbreviate sunt super populum tuum, & super Urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungetur Sanctus sanctorum.

Mal. 4. 4, & seq. Mementote legis Moysi servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem Israël præcepta & iudicia. Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis: & convertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum; ne forte veniam & percutiam terram anathemate.

Ebr. 9. 11, & seq. Christus autem assistens Pontifex futurorum honorum, per amplius & perfectius tabernaculum, non manu factum, id est non hujus creationis, neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem, introivit semel in Sancta, æterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad servandum Deo viventem? Et ideo Novi Testamenti mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori Testamento, re-promissionem accipiant, qui vocati sunt æterna hereditatis.

Ebr. 10. 11, & seq. Et omnis quidem sacerdos præsto est quotidie ministrans, & eandem sæpe offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccata: hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei, de cætero expectans donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus; una enim oblatione consummarvit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos & Spiritus sanctus: postquam enim dixit, Hoc autem Testamentum quod restatur ad illos post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum super scribam eas, & peccatorum & iniquitatum eorum jam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, jam non est oblatio pro peccato. Habentes itaque, Fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit nobis viam novam & viventem per velamen, id est carnem suam, & Sacerdotem magnum super domum Dei, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei.

Ebr. 12. 23, & seq. Sed accessistis ad Sion montem, & civitatem Dei viventis Jerusalem celestem, & multorum millium Angelorum frequentiam, & Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in cælis, & judicem omnium Deum, & spiritus iustorum perfectorum, & Testamenti Novi mediatorem Jesum, & sanguinis asperersionem melius loquentem quam Abel.

2. Petr. 3. 13. Novos vero cælos, & novam terram secundum promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat.

1. Joh. 2. 7, 8. Charissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis; quia tenebra transierunt, & verum lumen jam lucet.

Apoc. 3. 12. Qui vicerit, faciam illum columnam in Templo Dei mei, & foras non egre-dietur amplius, & scribam super eum nomen

Dei mei, & nomen civitatis Dei mei nova Jerusalem, qua descendit de celo à Deo meo, & nomen meum novum. Et Apoc. 2. 17.

Apoc. 21. 1, & seq. Et vidi calum novam & terram novam. Primum enim calum & prima terra abiit, mare jam non est. Et ego Johannes vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendentem de celo à Deo, paratam sicut sponsam ornata viro suo Et dixit qui sedebat in throno, Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi, Scribe quia hæc verba fidelissima sunt & vera.

Defendantur
testimonia ex
Isa. 43. 18,
& seq. & ex
Isa. 66. 22,
23.
1. Cor. 5. 17.

Col. 2. 16.

Defendantur
testimonia ex
Jerem. 31. 31,
& seq. & ex
Malach. 4.
4. & seq.
Mal. 4. 4.

Mal. 4. 5.

Matth. 11. 13.

Mal. 4. 6.

Jerem. 31. 33,
& seq.

Mal. 1. 10, 11.

Defendantur
testimonia
ex Malach.
1. 10, 11.

I. **Q**UEM è quadragesimo tertio Isaïæ capite locum deprimimus, Messia temporibus non Paulus solum adscribit in altera ad Corinthios, cum ait: *Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt; ecce facta sunt omnia nova;* sed & Thalmudicus liber Beracoth. Isdem temporibus adscribit quoque Rabbini sententiam alteram ex sexagesimo sexto capite Isaïæ, ubi non statis ac certis diebus, sed continenter, nulloque intermisso tempore, vel dierum habito discrimine, futurum vaticinatur ut ad Dei cultum homines conveniant. Quibus consonant ista Pauli ad Colossenses: *Nemo ergo vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbathorum; quæ sunt umbra futurorum: corpus autem Christi.*

II. Nobilissimum etiam Jeremiæ oraculum è tricesimo primo capite R. Moses ben Nachman refert ad Messia ætatem, ut dixi in Propositione septima. Inepta vero est, quam proponit R. David Kimchi, interpretatio: non novam enim præsignificari legem statuit, sed priscam illam Mosis in Judæorum animos insinuandam penitus & obviandam. Tum Malachia suffragium ambit, cujus præceptum hoc est: *Memento legis Moysi servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem Israël, præcepta & judicia.* Unde colligit Malachiam, postremum Prophetarum, hæc præceptione, non vaticinia tantum sua, sed & aliorum Prophetarum claudentem, aperte docere, in unica Lege Mosaica esse acquiescendum, nec aliam porro expectari debere. Sed hominis commentum liquido refellunt ipsa verba Jeremiæ, quibus non solum promittit Deus futurum, ut novum foedus paciscatur cum Israëlitis, sed foedus etiam illud novum veteri opponit, ipsumque adeo vetus excludit, ut pote quod ab Israëlitis violatum & solutum sit. *Feriam, inquit, domui Israël, & domui Juda foedus novum, non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum, in die qua apprehendi manum eorum, ut educerem eos de terra Egypti; pactum quod irritum fecerunt, & ego dominatus sum eorum, dicit Dominus.* Ad Malachia vero testimonium quod attinet, id sibi vult, observandam esse quidem Legem Mosis, sed tamen, quoad per novam Christi legem abrogetur, quod & indicant quæ proxime subjicit: *Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.* Ac si diceret fore ut ad Johannem usque Lex vigeat: quod clarius pronuntiavit Christus Jesus apud Matthæum: *Omnes Propheta & lex usque ad Johannem prophetaverunt; & si vultis recipere, ipse est Elias qui venturus est:* quæ planissima est Malachiana illius *ἄγγελος* interpretatio. Addit Malachias de Elia illo venturo: *Et convertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum; ne forte veniam, & percutiam terram anathemate.* Nempe hoc ipsum foedus novum est, quod icturum se pollicetur Deus hoc loco Jeremiæ quem scrutamur: *Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israël post dies illos, dicit Dominus: dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam; & ero eis in Deum, & ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum, dicens, Cognosce Dominum: omnes enim cognoscent me, à minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniquitati eorum, & peccati eorum non memorabor amplius.* Accedit Malachia ipsius testificatio, quo meliorem ipsi interpretem dare non possimus: *Non est, inquit, mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim Solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.*

III. Quæ Malachia sententia, ut illustis est in primis ac splendida, cum eam popularibus suis vitio ac dedecori verti intelligerent Rabbini, pro sua vafricitate perveris etiam interpretationibus eludere tentarunt. Sunt qui dicant, Deum id sibi velle, Quantumlibet in idolis, vel stellis, minutisque Diis compluribus colendis effusa sit Ethnicorum impietas, unum tamen summum, ac supremum Deum venerantur, quod

mihī longe est gratissimum. Hujus expositionis auctor est R. Selomoh Jarchi, assertores R. David Kimchi & R. Aben Ezra. Ea vero quam absōna sit & falsa, liquet ex eo quod inter gentes idolorum cultui addictas obscura sit supremi Dei ac fere nulla notitia, neque ulla ipsi sacrificia fiant. Id ergo quodcunque honoris est, impiis ceremoniis ac nefario cultu idolis exhibito, tot vero Dei sanctionibus vetito conjunctum, videant quo jure, quave ratione *oblationem mundam* appellare queant. Impia quidem hæc est & absurda interpretatio; commentitia vero & ad arbitrium conficta altera, quam proponit idem Jarchi, Deum nempe significare, Judæorum qui inter Gentes dispersi versantur comprecationes sibi etiam sine victimis fuitas perplacere. Quæ cum Prophætæ verbis pugnant ex adverso: quippe honores à gentibus sibi habitos Deus opponit cultui à Judæis præstito, & apertis verbis affirmat sibi ab his sacrificari: id enim sonant verba hæc: *Munus non suscipiam de manu vestra*. Aliam præterea prædictionis hujus explicationem, haud minus futilem, proponunt David Kimchi & Aben Ezra, hanc videlicet; Si à Gentibus, itidem ut à vobis, munera mihi offerri vellem, munda ea & selecta offerrent, vos vero strigolæ & male habitas hostias mihi offertis. Atqui non lege aliqua seu conditione propositio hæc conjuncta est, sed simplex, nec id fore, aut fieri posse, sed esse reip̄a ac fieri dixit Deus. Cum igitur in testimonio hoc retundendo vana sit Rabbīnorum opera, germanus ei sensus restituendus est. Primum cum munera Judæorum respuere se pronuntiat Deus, abrogatio Mosaica legis futura notatur. Tum adjicit agnitas fore nomen suum gentes, & per totum orbem mundis offermentis sese propitium iri. Ante Christi Jesu ortum haudquaquam id contigit; tum enim mundum pene universum profana religio infidebat. Statim vero post Jesum superstitiones suas dederunt homines, & cunctas regiones Christi doctrina pervasit; adeo ut ad hanc diem puris sacrificiis Deus placeret. Purum autem sacrificium, & *oblationem mundam*, in animi omni noxarum labe purgati, & ad Dei obsequium parati, sinceritate & candore positam esse perspicias ex consentaneis Jeremiæ & Malachiæ testimoniis, quæ proxime recitavimus. Tunc autem mundus ille ac sincerus cultus Deo præstitus est, cum veterem abrogavit Christus Jesus. Id quod declaravit ipse aperte, cum Samaritanæ mulieri diceret: *Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate*. Hæc nimirum offeruntur *spirituales hostia, acceptabiles Deo per Jesum*. Joh. 4. 23. 1. Petr. 2. 5. Ad Malachiam profecto respexisse videtur Paulus, cum scriberet ista ad Timotheum: *Volo ergo viros orare in omni loco, levantes puras manus sine ira & discipulatione*. Sed & aliud præterea sacrificium, proprie ac stricte sumtum, Malachiæ verbis adumbratur, incruentum nempe, quod Deo in Ecclesia Christi offertur quotis quibusque diebus. Geminum igitur hic notatur & prædicatur sacrificium, vel latius sumto vocabulo sacrificii, quod fit per preces ac vota puro pectore concepta; vel stricte sumto, ejus videlicet quod fit ad altaria per Sacerdotes Christi. Jure ergo vestri Ecclesiæ Patres, Justinus, Irenæus, Cyprianus, alique plures, testimonio hoc, sic tanquam validissimo telo, adversus Judæos dimicarunt. Justin. Dial. cum Tryph. Iren. libr. 4. cap. 31. Cyp. Testim. libr. 1. cap. 16. J. sue Mosis suffectus, & scilicet Ebraeorum per Jesum facta circumcisio, symbola sunt Christianæ legis Mosaicæ abrogantis.

IV. Attingendum hic quoque obiter, quod infra exponemus, Josuam in locum defuncti Mosis suffectum, symbolum esse legis Christi Jesu, per quam Mosis abrogata lex est. Deinde quemadmodum secunda circumcissionis auctor Josue Ebraeis fuit, ita per Jesum Christum circumciduntur corda nostra; & hæc quidem secunda circumcisio est, cum vetus Mosaica truncaret corpus, nova hæc animum purget. Denique quod præca Lex abolita sit, recte concludit Tertullianus Christum venisse. *Imprimis, inquit, definiendum est, non potuisse cessare Legem antiquam & Prophetas, nisi venisset is qui per eandem Legem, & per eosdem Prophetas venturus annuntiabatur*. Refillantur argumentum. Exod. 10. 21. Levit. 16. 29. Deut. 12. 32.

V. Atenim aternitatem Mosaicæ Legis sibi promissam objiciunt Judæi. *Erit vobis hoc legitimum sempiternum*, inquit Dominus. Et alibi: *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quicquam, nec minuas*. Ex quibus verbis colligit Maimonides in Misna sua, libro De fundamentis legis, Legem esse aternam, nec ulli mutationi obnoxiam. Nos vero alibi docuimus, voces illas, *עולם*, & *לעולם*, & *עו*, *עליו*, non semper aternitatem temporis, sed sæpe diuturnitatem; non semper infinitum tempus, sed sæpe indefinitum, quandoque etiam finitum notare. Nihil autem facit ad rem testimonium è Deuteronomio petitum: nam, ut optime pro nobis respondet R. Joseph Albo, libro tertio Fundamentorum, capite decimo sexto, moneatur hoc præcepto, ne Legem vel addendo, vel detrahendo refingere audeamus. Sibi vero eam penitus abolendi jus Deus non detrahit. Sed opprimamus Judæos auctoritate Magistrorum suorum. Est in Thalmudis libro Avoda Zara, ab Elia traditum fuisse, sex annorum millibus definitam esse mundi diuturnitatem, quorum priora duo

millia futura sint sine Lege, sequentibus duobus millibus vigeat Lex; quibus succedat, & per duo postrema millia servetur Messiae doctrina. Unde liquet post duo annorum millia abrogandam esse Legem Moysi. Est in Midrasch Coheleth, *Legem quam homo discit in hoc seculo, vanitatem esse prae lege Messiae*. Est denique apud R. Simeonem in Jalkut, Deum per Messiam novam legem esse daturum.

Jalk. in 16.
Secundum
argumentū.
Matth. 5. 17,
18.

Matth. 22. 37,
& seq.

Rom. 13. 8, &
seq.

1. Tim. 1. 5, &
seq.

Deut. 30. 6.

Act. 13. 38.

Rom. 10. 4.
Gal. 3. 24.

Col. 2. 16, 17.

Ebr. 10. 1.

Rom. 3. 31.
2. Cor. 3. 14,
& seq.

VI. Christianam quoque causam plurimum labefactari putant Judaei his Jesu Christi verbis: *Nolite putare quoniam veni solvere Legem aut Prophetas; non veni solvere, sed adimplere. Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum & terra, tota unum, aut unus apex non praeteribit a Lege, donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum*. Tantum abest ergo, inquiunt, ut Jesus Moisaicam Legem antiquaverit, ut id ne fieret, discrete caverit. At falluntur Judaei, perperam sumto Legis vocabulo, quae non hic praescriptos ceremoniarum ritus, vel judicialia & moralia praecepta signat, sed Legis ipsius summam ac finem, quo praecepta singula privatim spectabant. Finem vero hunc praescribit alibi Jesus ipse: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut teipsum. In his duobus mandatis univversa Lex pendet & Propheta*. Praclare Paulus ad Romanos: *Qui diligit proximum, Legem implevit: nam, Non adulterabis, Non occides, Non furaberis, Non falsum testimonium dices, Non concupisces, & si quod est aliud mandatum, in hoc verbo insinuat; Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo ergo Legis est dilectio*. Itaque Judaeorum infaniam castigat in prioribus ad Timotheum, qui Legem callere se putantes, quo ipsa pertineret haudquaquam intelligebant, summam ejus in rituum quorundam observatione ponentes: *Finis autem praecepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta: a quibus quidam aberrantes, conversi sunt in vaniloquium, volentes esse Legis doctores, non intelligentes neque quae loquuntur, neque de quibus affirmant. Sed & ipse Moyses ad Legis finem digittum intenderat dicens: Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, & cor seminis tui; ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, ut possis vivere. Cum autem in Lege ipsa satis praesidii non esset ad hunc finem assequendum, subsidio fuit Christus, ac opem laborantibus ferens, & ad optatum deducens finem, imbecillitatem atque defectum Legis refarsit. Praedicabat id Paulus apud Pisidas, ut refert Lucas in Actis: *Ab omnibus, quibus non potuistis in Lege Moysi justificari, in hoc (Christo) hominis qui credit justificatur. Fufe hoc argumentum tractatum habes nono & decimo capite Epistolae ad Ebraeos, unde cognoscas inopiam Legis, cui quaecunque decrant, ea Christus Jesus abunde supplevit. Nam quamvis in decimo octavo Psalmo Lex dicatur perfecta, (id enim sonat vox Ebraea, תמימה) non ideo summam ipsi perfectionem tribui censendum est, sed eam tantum quam postulabant tempora illa, quibus condita est. Hac responsione utitur R. Joseph Albo, libro tertio Iccarim, capite tricesimo sexto; qui & familiari comparatione rem explanat: Lac cibus est puero accommodatus, quo perfecte nutritur: secus erit, si idem viro adhibeas. Praeterea Messiam unum spectabant Testamenti Veteris oracula, adeo ut prisci hujus complementum sit Testamentum Novum. Finis Legis Christus ad justitiam omni credenti, inquit Paulus in Epistola ad Romanos. Idem ad Galatas: *Itaque Lex pedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur: at ubi venit fides, jam non sumus sub pedagogo*. Et ad Colossenses: *Nemo ergo vos judicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbathorum, quae sunt umbra futurorum: corpus autem Christi*. Docet quoque in Epistola ad Ebraeos, Legem habere umbram futurorum bonorum, eorum videlicet quae per Christum adepti sumus. Itaque Christus Legem non solvit, sed absolvit, cum ejus praedictiones in se ad exitum perduxit; cum ad propositum praedictionibus Legis finem, pietatem nempe in Deum, & charitatem erga homines, quae tamen per Legem ipsam haudquaquam fuisset consecuti, gratia ipsius & benignitate pervenimus. *Legem ergo destruimus per fidem?* ait Paulus, *absit; sed Legem statuimus*. Ac merito Judaeos his verbis castigat: *Obtrusi sunt sensus eorum: usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione Veteris Testamenti manet non revelatum, quoniam in Christo evacuatur: sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen*.**

